

НЕ ЗАБРАВЯЙТЕ, НО НЕ ОТМЪЩАВАЙТЕ!

НАЦИОНАЛЕН ВЕСТНИК

ТРАКИЯ

Брой 22 • год. CI • 25 ноември 2022 г. • цена 1 лев

www.stdbg.org

Печатно издание: ISSN 1313-7611 • Онлайн издание: ISSN 2815-2638

Побързайте!

**ОСТАВАТ ДЕСЕТИНА ДНИ
ДО КРАЯ НА
АБОНАМЕНТНАТА КАМПАНИЯ
НА „БЪЛГАРСКИ ПОЩИ“**

Вашият вестник е „Тракия“!

НАЦИОНАЛНА ИНИЦИАТИВА – СРЕЩА „ЗАВРЪЩАНЕ КЪМ КОРЕНИТЕ“ В ИВАЙЛОВГРАД

▪ Диана Овчарова, кмет на община Ивайловград, посреща бежанците

ВАНЯ ИВАНОВА

На 19 ноември 2022 г. Ивайловград беше домакин на Национална инициатива – среща „Завръщане към корените“, която се проведе под патронажа на президента Румен Радев. Организатори на срещата са едноименната национална инициатива под

ръководството на Божана Богданова, член на Върховния комитет на СТДБ и Тракийски дружество „Яни Попов“ в Ивайловград.

По време на срещата тракийци се завръщат към родовите корени, към спомена за прадедите, към техния бит, традиции и обичаи, към историята и

сдбата на тракийските и малоазийските бежанци.

В срещата участваха председателят на СТДБ Красимир Премянов, зам.-председателят на ЦР на СТДБ Краснодар Беломорски, председателят на Тракийския научен институт член кор. проф. Васил Проданов, главният редактор на в. „Тракия“

д-р Ваня Иванова, кметът на община Ивайловград Диана Овчарова, зам.-кметът Светла Моллова, зам.-кметът Кръстю Деливанов, Николай Панайотов и представители на общинската администрация. Срещата уважиха стотици потомци на бежанци от Одринска и Беломорска Тракия и Мала

Азия, представители на тракийски дружества от страната и техните председатели.

Програмата започна с поднасяне на цветя пред паметниците на тракийските герои Димо Николов и Капитан Петко войвода. Фолклорни тракийски групи от Димитровград и Ивайловград изпълниха

емблематичната песен за

закрилника на Тракия и тракийския химн „Ясен месец“.

На площад „Тракия“ с възстановка бяха пресъздадени събитията от 1913 и 1914 г., превърнали в бежанци тракийските и малоазийските българи. За техните потомци възстановката беше изключително емоционална. Със сълзи на очи възрастни жени си спомниха

разказите на

своите баби и прабаби.

Тракийци бяха посрещнати с погача от кмета на общината Диана Овчарова. От площада започна шествие към храм „Св. Преображение Господне“, където беше отслужена заупокойна литургия в памет на загиналите тракийци.

„Завръщане към корените“ продължи със засаждане на дърво, в основата на което бе поставено послание към идните поколения да не забравят родовите си корени.

В Народно читалище „Пробуда 1914“ гости и участници в срещата бяха посрещнати от любезните домакини с питки и баници, приготвени от сърчните ръце на ивайловградските тракийки. Божана Богданова приветства присъстващите в залата с трогателно слово, в което благодари на домакините и на президентската институция за подкрепата им за тракийската кауза, на държавни институции и кметове, изпратили поздравителни писма, и на всички участници в срещата, имаща за цел съхраняване на родовата памет и поддържа не жива връзката между потомците на бежанци от Одринска и Беломорска Тракия и Мала Азия.

Поздравителни адреси бяха получени от Вежди Рашидов - председател на 48-ото Народно събрание на Република България,

от Йорданка Фандъкова – кмет на София, от Пенчо Милков – кмет на Община Русе, Мария Динева – председател на Общински съвет Стара Загора, Енчо Енчев – зам.-кмет „Хуманитарни дейности“, доц. д-р Наталия Рашкова – Институт по етнология и фолклористика с Етнографския музей при БАН, от Българската Патриаршия.

Приветствия към тракийци поднесоха Диана Овчарова и Красимир Премянов.

▪ Цветя пред паметната плоча на Капитан Петко войвода

▪ Възстановка на събитията от 1913 и 1914 г.

Продължава на 5-а стр.

ПЪРВА НАГРАДА В КОНКУРСА, ПОСВЕТЕН НА „110 ГОДИНИ ОТ НАЧАЛОТО НА БАЛКАНСКИТЕ ВОЙНИ 1912–1913“ – РАЗДЕЛ „РАЗКАЗ“, БЕШЕ ПРИСЪДЕНА НА ДЕНИС ГЮНЕР ХАЛИЛ, ГРАД РАЗГРАД, ПГПЧЕ ЕКЗАРХ ЙОСИФ“, ЗА РАЗКАЗИТЕ: „ИЗВИСЯВАНЕ И ЕДИНЕНИЕ НА БЪЛГАРСКИЯ НАЦИОНАЛЕН ДУХ“ И „ПРАВЕДНИКЪТ С КАМА В ПОЯСА“. ПРЕДЛАГАМЕ ТВОРБИТЕ НА НАГРАДЕНИЯ АВТОР НА ВНИМАНИЕТО НА ЧИТАТЕЛИТЕ НА ВЕСТНИК „ТРАКИЯ“.

ИЗВИСЯВАНЕ И ЕДИНЕНИЕ НА БЪЛГАРСКИЯ НАЦИОНАЛЕН ДУХ

Изготвил: Денис Гюнер Халил 17 г. – 10 клас
ПГПЧЕ „Екзарх Йосиф“ гр. Разград
Научен ръководител: Румяна Раденкова

Основната идея на темата, която избрах „Извисяване и единение на българския национален дух“ е запознаване със славните страници на българската военна история. Бих искал да предизвикам интереса на моите съученици към подвига и саможертвата на българския войник в Балканската епопея и мотивация за национална гордост и самочувствие.

За мен историята е лично присъствие в моя живот. Семейството ми в лицето на моя пра-пра-прадядо е пряко свързан с Балканските войни. Името му е Мехмед и е участвал на бойния фронт при Бунархисар. Оцелял по чудо, много малко се знае за него. Разказвал, колко близки са били противниковите позиции и как се псували войниците на турски от двете страни на фронта. Отварям дългия списък в архива

на убитите войници в Първата балканска война и чета Абдил, Абди, Асан, Ахмед... Дълъг списък... Според мен, Родината е там, където си роден.

Обичам моето село, моите близки, моите приятели, уличката на която играехме като малки. За мен моят дядо беше човекът, който ме научи на мъдрост, търпение, любов към книгите и уважение към хората. Респект и към учителите от моята гимназия, които ми помагат да развия своя потенциал. Моята гимназия, в която са учили Антон Страшимиров, проф. Боян Пенев, Анание Явашов – кръстник на знамето, Сава Катрафилов – учител, и много други. Имам интерес към историята, която много обичам. Всяка година участвам в олимпиади и конкурси по история и цивилизации. Тази година за моя голяма радост

бях класиран на националната олимпиада по история и получих максималната оценка отличен 6.00. Моето желание е да се занимавам с правни науки.

Ненапрасно българският боен опит след войните се е изучавал в американските военни школи. Ненапрасно българските войници са наречени „фурии на Балканите“. Скулптурата на Ив. Лазаров „Те победиха“ и картината на Ярослав Вешин „На нож“ са безсмъртни произведения на изкуството, показващи силата на българския войник.

Историците дават оценка на Първата балканската война като велика война. Свещена война. Освободителна война. В нея българските войници, чужди на стремеша към богатство и пари, извършват много подвизи и проявяват небивал героизъм.

В нашата история няма друга такава война, в която народът да е бил толкова всеотдаен и обединен. Защото, както е казал ген. Радко Димитриев: „Народът е истинският и единствен герой...“

Повече от век след войните. Светът е различен, ние сме различни. Сто и десет години ни делят от паметните сражения на героичните предци. Нека си спомним за всички тези, които са се борили за свободата на Тракия и Македония. Нека да се поклоним пред делото им. И най-важното – нека никога да не ги забравяме. Независимо, че тези събития са тъй далечни и отдавна отминали за нас, трябва да знаем за героите, да имаме колективна памет.

Седемнадесети септември 1912 г. Денят на мобилизацията. Камбаните бият и екотът им се носи надалеч, из цялата българска земя. По

мегданите се извиват кръш-ни хора и ръченици. Свирят гайди, бият барабани. Сто-тици хиляди души, наикчени с цветя и китки, се записват в армията. Коя друга война е посрещната така – с едно безумно опиянение и щастие? Къде другаде се играят хора при вестта за мобилизация? В никоя друга страна, никъде по света! Защото Балканската война блести с ореола на сакралността. Свещена война, която се води от целия народ срещу поробителя! Дори руският кореспондент на „Биржеве ведомости“ разказва: „Аз видях професори от университета, спечелили световна известност; учени, тръгнали като прости войници с обозите и болните.“ Нищо не може да съкруши народния стремеж и дух! Те са непобедими!

Пети октомври 1912 г. Началото на войната. Започва

Лозенградската операция. При селищата Гечкенли, Селиолу, Ериклер, Петра и Ескиполос българската армия изписва светли страници в своята история. При с. Гечкенли Първа дружина на Първи пехотен Софийски полк се сражава срещу цели шест табора. На помощ идва Шести пехотен Търновски полк. Противникът е отблъснат. Гордо се вее трибагреника. В тази първа победа проличава героизмът на българските войници.

Още по-забележителен е боят при с. Селиолу. Храбрите Преславци от Четвърта пехотна дивизия се хвърлят в шеметна атака „На нож“. Врагът не устоява. Те изоставят своите оръдия и се впускат в бягство. Поредния героичен подвиг на българския щик!

Продължава в следващия брой

ПРАВЕДНИКЪТ С КАМА В ПОЯСА

Изготвил: Денис Гюнер Халил 17 г. – 10 клас
ПГПЧЕ „Екзарх Йосиф“ гр. Разград
Научен ръководител: Румяна Раденкова

Едва ли има друга личност в историята на българските националноосвободителни борби, която по живот, дело и подвиг толкова ярко да прилича на Васил Левски, както Гоце Делчев. Подобно на великия си предшественик и учител, той покорява сърцата на поробените си сънародници, издига най-справедливите и хуманни идеали за бъдещото общество, а с апостолската си революционна дейност и висока нравственост си спечелва авторитета на всепризнат вожд на Вътрешната македоно-одринска революционна организация за времето от 1895 г. до Илинденско-Преображенското въстание.

За да се разбере дълбокото идейно и нравствено сродство между двамата големи революционери и да се види в какъв смисъл Гоце Делчев се явява продължител на епохалното дело на Левски, е необходимо да бъдат разгледани развитието и същността на българското освободително движение. През Възраждането България преживява една от най-градивите и динамични епохи в своето историческо развитие. Именно през този период в страната се разгръща всенародно движение за нацио-

нално самоопределение и се води драматична борба за национално освобождение, която има за основна цел създаването на независима българска държава. За разлика от Северна България и Тракия борбата за национално освобождение и самоопределение в Македония протича при по-трудни и сложни обществено-политически условия. Националното възраждане на българите в тази област е сблъсква със силната гръцка културна и политическа експанзия. Движението за църковна независимост и светска българска просвета на практика се превръщат в остра борба с подчертан идейно-национален характер. Десетки народни учители и будители в Македония са подложени репресии и преследвания от властта и гръцкото духовенство, българският език е „анатемосан“, новобългарската книжнина – изгаряна, но това не е в състояние да спре устрема на населението към културна и национална определеност.

Априлската епопея на българите през 1876 г. завършва с поражение, но чрез нея те доказват, че са народ достоен за свобода. Най-издигнатите личности на Европа – писатели, художници, революционери,

общественици – се обявяват в защита на българското освободително дело. Така дълголетните освободителни борби и героичното Априлско въстание откриват пътя към българската свобода.

Решенията на последвалия след подписването на Санстефанския мирен договор, с който се поставя краят на Руско-турската освободителна война, Берлински конгрес възмушават не само българския народ, а и редица светли умове на човечеството, които още тогава предвиждат септешните злини за балканските народи.

Особено силна и дълбока е болката на българите в Македония, защото договорът не само ги разделя от отечеството им, но и отново ги поставя под робство. Незавършеното дело на българската национална революция е подето от ново поколение революционери, които с безпримерно себеотрицание и с беззаветно самопожертвование поставят началото на ново могъщо революционно движение, което достига своя апогей в Илинденско-Преображенското въстание от 1903 г. Това естествено продължение на освободителната възрожденска борба в Македония и Одринско има своите герои и творци. Сред тях особено силно блести името на Гоце Делчев, човекът, който по уникален начин възплъщава в себе си качествата на народен водач, на революционер и апостол, станал упование и знаме на поробените в порива им към свободата

и човешкото равноправие.

Обаятелната личност на Гоце Делчев е непресъхващ извор на вдъхновение за писатели, поети и учени. Само една година след героичната му смърт великият поет Пейо Яворов написва книга, в която по неповторим начин възпява богатия и бурен живот на бележития революционер.

Гоце Делчев много бързо се утвърждава като апостол и вожд на освободителното движение. За това помагат и обществено-политическата и психологическата обстановка в Македония. Всички необходими предпоставки за продължаване на националноосвободителната борба са налице, подхранвани от живия спомен на една неизживяна победа. Гоце Делчев не само успява да се наложи като безспорен вожд на революционното движение, но съумява спонтанно и завинаги да спечели обичта и доверието на всички потиснати в Македония и Одринско. На какво се дължи този негов триумф, в какво се крие тайната на човешкото му въздействие, за да може неговите именити съратници да признаят и приемат безусловно волята му на водач и апостол? Отговорът на този въпрос се крие в самата личност на Гоце Делчев. Защото само човек с изключителни дарования, с доказани качества на вдъхновител и организатор, само революционер, който съчетава идеализма с реализма и може да понесе всички лични жертви е в състояние да сплоти народа и да го поведе по опасния път на борбата. Ето какво казва Пейо Яворов за бележития борец за свобода:

Продължава в следващия брой

102 ГОДИНИ ОТ РОЖДЕНИЕТО НА ХУДОЖНИКА ВОИНИ НИКОЛАЙ ХАЙТОВ

Изд. „Захарий Стоянов“
представи Том 16 Избрани
съчинения на академик

ЧЛЕН-КОР. ИВАН ГРАНИТСКИ

1
Историята на българската литература през последните години – предимно във върховите изяви на неколцина белетристи – ни дава не само богат материал за наблюдения и размишления, но и привлича вниманието ни към един удивителен факт. Именно писатели, а не историци, социолози или социалпсихолози постигат действителните дълбочини и проникновения на разрезите и анализите както на социалното битие на българското общество, така и на съзнанието и душата на отделния човек.

В такъв план прозаисти като Димитър Талев, Димитър Димов, Емилиян Станев, Павел Вежинов, Андрей Гуляшки, Камен Калчев, Николай Хайтов, Генчо Стоев, Васил Попов, Йордан Радичков, Вера Мутафчиева, Дико Фучеджиев, Ивайло Петров и др. с най-добрите си произведения всъщност играят ролята на своеобразни рентгенографи на пулсациите и трансформациите в социума и в душата на отделния индивид. Ето защо българските поколения през XXI в. вероятно непрекъснато ще се връщат към препрочита на техните творби, за да си отговорят на главните въпроси, свързани със състоянието и динамиката на българското общество през XX в.

Една от най-интересните фигури в тази плеяда без съмнение е Николай Хайтов – емблематично, ярко и противоречиво явление в българската литература. Още неговите първи публикации и книги вдигат шум около името му и твърде често това е нелитературна шумотевица. Причината е не само в конкретния текст, но и в самия характер на автора – чепат, остър, конфликтен, настъпателен. За половин век перото на Хайтов ражда над 60 книги – проза, публицистика, есеистика, пътеписи, пиеси, документални изследвания, краеведски анализи и т.н.

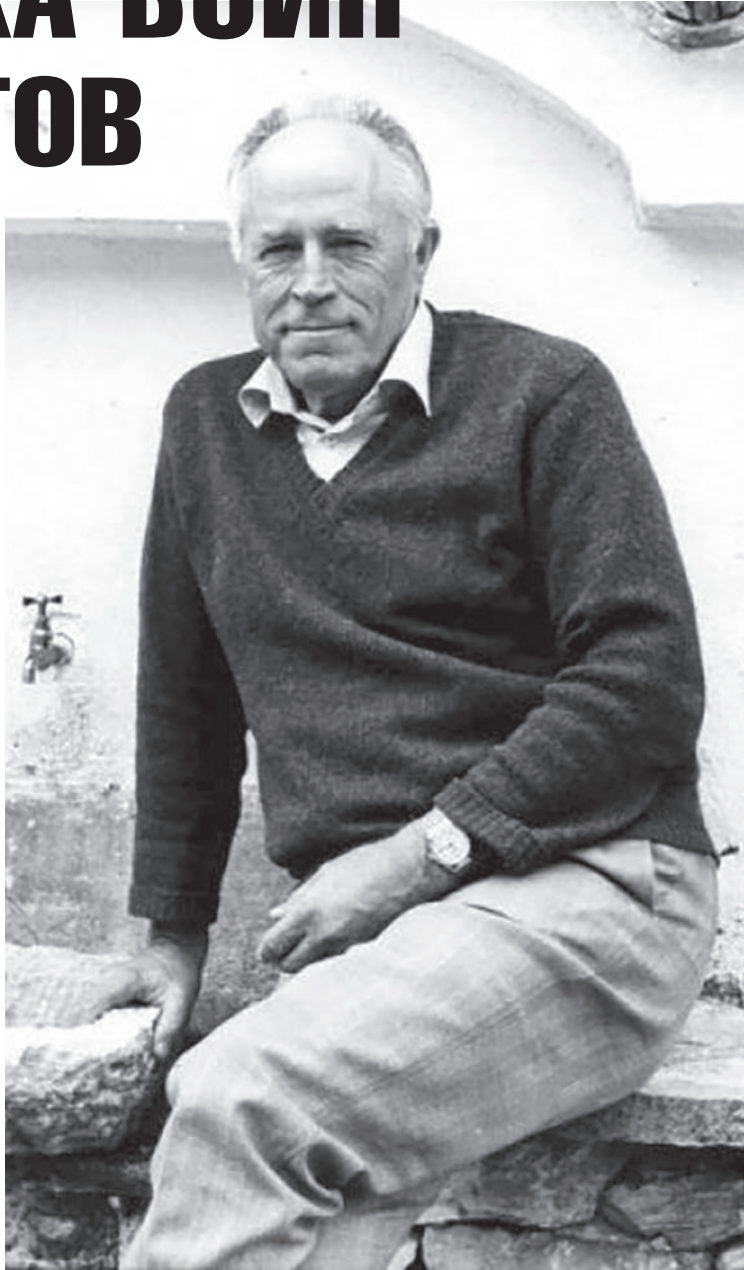
Още ранните публикации насочват нашето внимание към няколко съществени и характерни особености на неговия талант. Първата ни припомня традициите на голямата българска проза и публицистика от края на XIX и началото на XX век. Става дума за значението на писателя не толкова като автор на конкретен текст, колкото и като народен трибун, ярка обществена фигура, която и със своето творчество, и с поведението си играе ролята на своеобразен нравствен

и духовен учител на обществото. Така в народното съзнание са се съхранили Захарий Стоянов, Алеко Константинов, Иван Вазов, а малко по-сетне Елин Пелин и Йордан Йовков. Един глобален поглед към духовното наследство на тези велики писатели и духовни учители на нацията ще ни разкрие как главната цел на тяхното творчество е да покаже саморазгръщането на националния характер и неговото проектиране върху националната съдба чрез съдбата на отделния човек. Както и обратната дифузия – отражението на индивидуалната воля, морал и съзнание, решителност и самоотверженост или плахост и конформизъм върху съдбата на Отечеството.

2
Двете книги, които носят на Николай Хайтов огромна известност, са „Шумки от габър“ и „Диви разкази“. Те имат почти феноменален успех – преиздавани десетки пъти в милионни тиражи само в България, преведени на над 25 езика също в милиони екземпляри и получили оценката на именити български и чуждестранни критици и писатели. Тези две книги са причината името на Николай Хайтов все повече да започва да се обгражда със славата не само на един от най-ярките съвременни български писатели, но и последователен и яростен борец за защита на българската национална идентичност. Тук се натъкваме на двустранен процес на взаимно влияние и проникване. От една страна, творбите на Хайтов се опитват да следят пулсациите на индивидуалните характери на героите и чрез тях да очертават широка и многопластова обществена картина. А от друга, самите творби се превръщат в своеобразен катализатор на определени социални процеси. Или най-малкото, спомагат за тяхното ускорено разбиране и приемане в българското общество.

С удивително постоянство повече от половин век Николай Хайтов продължава тази борба. И главните му оръжия тук са прозата, публицистиката, краеведските изследвания и непрестанните полемики.

Да надникнем във вълшебния и същевременно пределно реалистичен свят на „Диви разкази“. Спонтанно и естествено тук се порожда паралели със сътвореното от други големи български писатели. Ако Йордан Йовков е романтичният певец на Добруджа, а Елин Пелин е реалистичният художник на селото в Шопско, Хайтов внася в

българската литература темата за Родопите. Всъщност „Диви разкази“ е вълнуваща поема за Родопска планина и отделните разкази са като части или фрагменти от тази поема. Героите са децата на тази особена планина. Като че ли те са облечени от духа на древните мистерии, сякаш светлините и сенките на орфизма налагат печат над всяка тяхна мисъл и действие. Родопите са толкова различни от другите български планини.

В тях има някакво мистично съчетание на човешка одухотвореност и отвъдна съзерцателност. И тази особеност определя магическата привлекателност на Хайтовите „Диви разкази“. Те ще ни поразят както с голямата вътрешна динамика на сюжета, с драматургичната енергия при разгръщането на характерите, със суровия, почти груб, като че ли с топор насечен, слог (а такива чепати, резки, необработени са и някои от героите, както е в „Мъжки времена“, „Мерак“, „Ибрам-Али“), така и с фееричността, изграждането на повествованието като разказ видение, използването на думите и фразите като чуруликаща вода, ярката пластичност на извайваните характери („Страх“, „Сватба“, „Изпит“). Трети път ще ни поразят психологическата дълбочина на авторското проникновение („Дервишово семе“, „Магьосникът от Брезе“, „Козият рог“).

Любопитно е да направим паралел между „Диви разкази“ и „Шумки от габър“. Сякаш и в

двете книги главният герой е планината или природата, най-общо казано. Но ако в „Диви разкази“ писателят повече се интересува от могъщото излъчване на планината или планинското, което оформя душата на отделния герой, то в „Шумки от габър“ той търси в природната хармония – в дървото, камъка, водата, вятъра, птицата, дивеча – Човешкото, отраженията и преображенията на човешката душа. „Шумки от габър“ също е своеобразна поема, даже тук невидимото присъствие на поезията е почти структурообразуващ елемент на книгата. С поетични пулсации са белязани сравненията между Родопска планина и Странджа, с поетични думи авторът изследва душата на леса, където отделните дървета – габър, бук, борика, мура, дъб, ела, липа, бор, чинар, бреза – са като отделни инструменти в един гигантски хармоничен ансамбъл. Сякаш човешки одухотворени са тези отделни инструменти, когато говорят помежду си, бърборят, тръбят, шепнат, пеят. Ето фрагмент от прелестното есе, дало название на цялата книга „Шумки от габър“:

„Един е вятърът, но горската песен е винаги различна. А това е, защото в гората има най-различни шумки. Стъпили на тънките си и високи точета, шумките на планинската осига започват да се клатят и при най-малкото подухване на вятъра танцуват, извиват се, превиват се и как ли не, какъде ли не, а ситният им трепет

произвежда звуци, наподобяващи шумоленето на есенни приспвни дъждове. Те са монотонни като мълвата, без интонации и сърдечни изблици, успокоителни, безметежни, но и... безполезни.

Иглиците на бора са нещо свършено друго: дръжка, талия – всичко е събрано в един бодил, в една забита на дървото струна, която реже вятъра, и вместо тя, струната – трепери насеченият вятър. От това е оня малко тъжен и болезнен вой, който идва от бориките във ветровито време и наумява виене на глутници.

Между словоохотливата бърбурца-трепетлика и суровия тържествен бор се помества цял оркестър от дървета с най-различна шума (свирки, свирчици и струни). Яворът, макар че е клонат и мощен, мелодия не прави, но затова пък металният звук на едрото му листе с нищо не може да се замени, защото е необходимо да се сплани дребосъкът из гората с внушителни и драматични звуци. В такива случаи яворът е безплоден: той блъска чинелите си до пресипване – листата му наистина наподобяват чинели, и, послушен на всички ветрове, не спира, докато вятърът не каже стига!

Гръмогласен като него, но не тъй спривав е дъбът. Той не бърза при първото появяване на вятъра да шуми и да плющи. Дъбът се нуждае от подготовка, въодушевление, от убеждение, че вятърът е истински вятър, а не капризна фукотевица. Тежка, тапицирана с мъх и кожа, дъбовата шума мъчно заиграва, но щом веднъж се разлюлее – дъбовият лес може да се надпреварва и с океана.

На дъба се опитва да подражава зелената бука: и тя гърми, и тя шуми, и тя ехти, и тя като дъба се уж вълнува, но вслушайте се и ще разберете, че това не са вълнения сърдечни, а препирни за по-дебело място, пусто и пометено разлюпване на празни бъчи!“

3
Сътвореното от Николай Хайтов трудно се вмества в определени жанрови граници. Класическите по своята архитектура „Диви разкази“ понякога внезапно ни предлагат народопсихологически наблюдения, а есеистичните „Шумки от габър“ често съдържат ярки белетристични зарисовки. А на отделни места, както вече посочихме, дори откриваме стихотворения в проза. Но не жанровото определение е съществено при писатели от ранга на Николай Хайтов.

Нещо друго е много по-важно тук, а това е постоянното усилие да се проследи движението на българския дух, саморазгръщането на българския характер, осмислянето на българската национална съдба, видени и претворени в проникновено слово. Словото на Хайтов почти винаги е осветено от своеобразен вътрешен огън – от огъня на националното самосъзнание и самочувствие. Този огън се поддържа от нашия автор не само с неговите прозаични и есеистични книги (като „Диви разкази“ и „Шумки от габър“), но и с книги като „Хайдутини“ – блестящо възкресяване на легендата за Румяна войвода, Ангел войвода, Чавдар войвода, Петко войвода.

ПОЗДРАВИТЕЛЕН АДРЕС ЗА КАЛИНКА ЗГУРОВА ПО ПОВОД 60-ГОДИШНИЯ ѝ ТВОРЧЕСКИ ЮБИЛЕЙ

Ръководството на Съюза на тракийските дружества в България връчи поздравителен адрес на Калинка Згурова по повод 60-годишния ѝ творчески юбилей с пожелания за здраве и нови творчески успехи.

Доказала безспорния си талант на първия за България събор-надпяване в с. Граматиково през 1960 година, Калинка Згурова изгражда своята певческа кариера в професионал-

ните школи на Ансамбъл „Пирин“ и Ансамбъла за народни песни на Българското национално радио (известен с името си „Мистерия на българските гласове“).

В Златния фонд на БНР и фонотеките на регионалните му станции певицата има над 300 самостоятелни песни, и солови участия в дуетни, камерни и хорови песни.

Калинка Згурова е значима

личност в Тракийската организация и радетел в отстояването на тракийската кауза, член на Върховния комитет на СТДБ, тя е съмишленик и участник в тракийските събори и мероприятия, любима изпълнителка на поколения тракийци.

Тя е българската народна певица, удостоена със световната музикална награда „Грами“.

СТИХОВЕ ОТ СЪРЦЕТО И ДУШАТА

РАДКА СТОЯНОВА

Така бих нарекла стихотворенията, които ни представи нашата тракийка, певица, учителка и поетеса Цветана Андреева. Преди известно време, тя ни въведе в чудната магия на народната песен, а днес изповяда сърцето и душата си в прекрасни стихове.

В тракийския дом, пред многобройна публика, тя ни запозна с част от своите стихотворения. Идеята за това дойде от Клуба на любознателните към Тракийско дружество „Лазо Лазов“, гр. Средец, обл. Бургас.

С интерес присъстващите слушаха развълнувания, напевен глас на Цветана. Тя разкри съкровени спомени: кога и как е започнала да пише, кой е първият човек, който я е насочил към поезията (с любов спомена името му – Димитър Кичев).

Стиховете бяха подредени в известна последователност: посвещения на членовете на семейството – баща, майка, сестра, съпруг, снаха, приятелка. След това последваха стихове за всичко, което е усетила, видяла, което дълбоко я е развълнувало – приятели, лекари, учители, ученици, морето, небето и очите. Ето част от стихотворението „За две очи“:

За две очи...

Очакващи с обич, сърце разпиляно
си струва да тръгнеш с песен на път.

Сънят неспокоен да не досънуваш
и да надникнеш в пазвите на свидна мечта.

В разказа се включиха декламатори от дружеството.

Краят на това мило тържество дойде с изпълнение на песен – поздрав от женска формация „Странджански букет“.

Много цветя получи гостенката в знак на уважение! Прекрасните есенни рози и хризантеми грееха заедно с очите на Цветанка, а в тях личеше нейното вълнение и дълбока благодарност.

ПИСМО И СТИХОТВОРЕНИЕ ОТ УЧЕНИЧКАТА МАРИЯ-МАГДАЛЕНА ОТ ЯМБОЛ

Здравейте, казвам се Мария-Магдалена, ученичка в 5а клас на МГ „Атанас Радев“ гр. Ямбол. Семейството ми е потомци на тракийски бежанци, рода на баба ми е от Одринска Тракия от с.Провадия.

Абонирали сме за в. „Тракия“. Баба и аз чакаме с нетърпение да прочетем поредния брой на този полезен вестник и да научим интересни факти и истории на други тракийски бежанци и на техните организации в България. Така ни се иска да излиза и по-често вестника !?

Тази година отбелязваме 110-годишнината от Балканската война. Слушах как баба ми разказва за закъснатата Родопска свобода и генерал Серафимов-освободител на Родопите. Всичко това ме вдъхнови да напиша стихотворение за този велик герой, който води борба за обединението на разпокъсаното ни Отечество. Написах стихотворението с много чувство на гордост и удовлетвореност, че сме имали такива смели и решителни българи, донесли Свободата на Родопите.

Иска ми се повече хора да научат за този командир, затова Ви моля да публикувате стихотворението на страниците на вестник „Тракия“, за да

вдъхна чувство за гордост и трудностите, глада и безчинствата, но изминали на всички ваши читатели, така както пример за трудния път от Одринска Тракия до Свободните български земи и запази своя дух!

ОСВОБОЖДЕНИЕТО НА РОДОПА

Кой е този командир велик?
Повел три български дружини смели-
Родоп да спаси с любов
и поробения български народ.

Умора, глад и студ неустоим
понасят нашите герои там.
А Серафимов устремен е към върха,
готов за всяка битка със врага.

Но за турците мишена той е отреден.
И под дъжд от вражески куршуми
пада конят му – другар незаменен,
а полковникът се губи във кълба от дим.

И турците се радват на своята победа,
но изтръпват при вида на този исполин-
„Същински дявол ли е? Жив е пак!“-
крещи отсрещния безверен враг.

И полковникът тогава – горд и непоклатим –
„На нож!“ – извика – „Няма връщане назад!“
И втурна се в саможертвена атака
дружините ни в бой решаващ и последен ...

И грейна чаканата свобода!
А маршът на „Шуми Марица“,
и бойни викове „Ура“
кънтяха дълго след това.

Поклон пред теб, Родоп планина!
Поклон пред подвига на тези смели хора-
изплашили до смърт Авер-паша
и дали свобода на Смолян и родопските села!

Мария-Магдалена Георгиева Бонева
11г. от гр. Ямбол

ДОКУМЕНТАЛНАТА ИЗЛОЖБА „125 ГОДИНИ ОРГАНИЗИРАНО ТРАКИЙСКО ДВИЖЕНИЕ В БЪЛГАРИЯ“ ГОСТУВА В СМОЛЯН

На 20 ноември 2022 г. в Регионален исторически музей „Стою Шишков“ в Смолян бе открита изложба „125 години организирано тракийско движение в България“.

На откриването присъстваха Красимир Премянов, председател на СТДБ, Кр. Беломорски-зам.-председател на ЦР на

СТДБ, член кор. проф. Васил Проданов -председател на ТНИ, Дора Янкова, член на ВК на СТДБ, Георги Кисъв – главен секретар на Областна администрация – Смолян, Андрей Печилков – почетен председател на Тракийско дружество „Родопска слава“ в родопския град, наследници на тракийски бежанци от Смо-

лян и Сопот.

Изложбата бе открита с увлекателен разказ от проф. В. Проданов, който проследи 125-годишната история на организираното тракийско движение от създаването на дружество „Странджа“ през 1896 г. до Съюза на тракийските дружества в България днес.

НАЦИОНАЛНА ИНИЦИАТИВА – СРЕЩА...

Продължава от 1-а стр.

В словото си председателят на Съюза на тракийските дружества в България благодари на кмета на община Ивайловград за домакинството и съпричастността към тракийската кауза, поздрави Божана Богданова и тракийци „Яни Попов“ в Ивайловград за добрата организация на родолюбивата инициатива като припомни нейната 11-годишна история, чието начало е поставено в Сливен и продължено в Созопол, Несебър, Бургас и др. Той подчерта, че СТДБ и неговите структури се борят за съхранение на историческото минало такова каквото е било, за обичаите, идентичността и правата на стотици хиляди тракийски българи, за защита на българските национални интереси. Това е и целта на предстоящото издание на том I на Енциклопедия Тракия. Кр. Премянов акцентира на нейното публикуване на английски език, което заедно с чуждоезиковите издания на книгата на акад. Л. Милетич за разорението на тракийските българи, е най-добрия начин истината да достигне до учените, политиците и дипломатите по света, те да се запознаят с трагедията на българите в Османската империя и да осъдят геноцида срещу тях.

Срещата продължи със спектакъл „Памет, синов-

на обич и преклонение“, в който участваха тракийски и малоазийски, ученически, арт, певчески и танцови фолклорни формации, и с поетичен спектакъл „Похвално слово за българката“ по стихове на Ивайло Балабанов.

Бяха връчени отличия и награди на учениците, участвали в Пленер за рисунка на тема „Моето родословно дърво“. Под мотото „Завръщане към корените“ беше организирана фотоизложба и размисъл с разговори, разказване на спомени, размяна на снимки, откриване на близки и роднини.

Присъствието на тракийския фолклор като част от българското национално богатство от началото до края на срещата, е един от начините за съхраняване на българската култура, такова каквато е създадена от историята, и с която светът ни познава като народ. За пореден път тракийци с делата си показаха как се съхраняват памет и традиции, отправяйки своето послание към държавните институции, че тяхната кауза и нейното отстояване за нанесените им морални и материални щети, за убитите техни близки, за отнетото им движимо и недвижимо имущество от Турция, заслужават отговорна и последователна позиция. А предаността и обичта им към майка България – уважение и респект!

Свещички в памет на предците

Божана Богданова открива срещата в читалище „Пробуда 1914“

Кр. Премянов и Кръстю Деливанов засаждат дърво с послание към идните поколения

ТРАКИЙСКО ДРУЖЕСТВО „РОДОПСКА СЛАВА“ В ГР. СМОЛЯН С НОВ ПРЕДСЕДАТЕЛ

■ Андрей Печилков, почетен председател на ТД „Родопска слава“, Смолян с Дора Янкова и Кр. Премянов

На 20 ноември 2022 г. бе проведено събрание на Тракийското дружество „Родопска слава“ в гр. Смолян. Централното ръководство на Съюза на тракийските дружества в България бе представено от председателя си – Красимир Премянов и Краснодар Беломорски, зам. председател.

Поради оттеглянето на Мария Консулова по лични причини, за председател на дружеството в родопския град бе избрана Златка Петрова, за зам. председател д-р Николай Абаджиев. За почетен председател бе преизбран Андрей Печилков. Ръководството на СТДБ им пожелава здраве и успех в отговорната патриотична дейност.

ЕКСПЕДИЦИЯ-ПОКЛОНЕНИЕ НА ПОТОМЦИ НА ТРАКИЙСКИ БЪЛГАРИ ОТ ХАСКОВО ДО РОДНИТЕ МЕСТА НА ПРЕДЦИТЕ ИМ

Във връзка с приближаващия рожден ден на Капитан Петко войвода ТД „Георги Сапунаров“ и НЧ „Тракия – 2008“ Хасково, организираха експедиция-поклонение до родното село на войводата в Гърция (Доган Хисар), днес Есими.

В експедицията-поклонение участваха потомци на тракийски българи. Те посетиха Доган хисар и родните места на своите предци – Балькьой, Мерхамли, Дервент, Лъджакьой, Домус дере и Александруполис.

В памет на войводата бяха поставени цветя пред паметника му на ГКПП „Капитан Петко войвода“.

ПРЕДСТАВИТЕЛНИЯТ АНСАМБЪЛ ЗА НАРОДНИ ПЕСНИ И ТАНЦИ „КИТНА ТРАКИЯ“ ОТ ХАСКОВО С КОНЦЕРТ В СЕЛО РАДИЕВО

На 7 ноември 2022 г. по покана на кмета на село Радиево Представителният ансамбъл за народни песни и танци „Китна Тракия“ изнесе концерт.

Потомците на бежанци от Беломорска Тракия, насялаващи Радиево, посрещнаха с вълнение тракийските песни и хора.

МЕДАЛ „КАПИТАН ПЕТКО ВОЙВОДА“ С ЛЕНТА ЗА ТРАКИЕЦА И ЧЛЕН НА ТД „ТРАКИЯ“ – СОФИЯ, ПЕТКО СТАМБОЛИЕВ

На 15 ноември 2022 година Красимир Преманов-председател на СТДБ, награди с медал „Капитан Петко войвода“ с лента, тракиец и член на ТД „Тракия“ – София, Петко Стамболиев по случай 80-годишния му юбилей и

за заслуги към тракийската кауза.

Рожденикът бе поздравен от Краснодар Беломорски-председател на ТД „Тракия“ – София, и зам.-председател на СТДБ, чл.-кор. проф. Георги Михов-член на ВК на СТДБ, проф.

Павел Демиров-член на ВК на СТДБ, чл. кор. проф. Васил Проданов – председател на ТНИ, Калинка Згурова-член на ВК на СТДБ, адв. Светла Пълева, Румен Янков-член на ВК на СТДБ, Мария Божкова – член на ВК на СТДБ, д-р

Ваня Стоянова – научен секретар на ТНИ, Илко Шивачев-член на ВК на СТДБ, Кирил Йорданов-член на ВК на СТДБ.

Гости на тържеството бяха съпругата та Петко Стамболиев-Росица, дъщеря му и Георги Лушнарев.

СРЕЩА-РАЗГОВОР С ГЕН. ТОДОР БОЯДЖИЕВ – ЧЛЕН НА ВК И ЗАМ.-ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ЦР НА СТДБ

На 16 ноември 2022 година в залата на Народната библиотека „Св. Св. Кирил и Методий“ се проведе среща-разговор с ген. Тодор Бояджиев – член на ВК и зам.-председател на ЦР на СТДБ. Той представи лекция на тема: „Ролята на дипломатията, разузнаването и медиацията за запазването на глобалния мир пред опасността от Трета световна вой-

на“, и последните си книги, които излязоха от печат през 2020–2021 година с логото на издателство „Атеа“: „Шпиони с нежни имена – жени в разузнаването“, „Разговори за разузнаването“, „Разузнаването 20 години по-късно“ – 1 и 2 част.

В лекцията си ген. Тодор Бояджиев представи свой анализ на ситуацията в Европа в условията

на бушуваща война, и се опита да даде отговор на въпросите за:

- Ролята на дипломатите, разузнавачите и контрразузнавачите, и на медиаторите в актуалните конфликти по света.

- Практиката през годините:
 - Кубинската ракетна криза (1962 година);
 - Каналът „Гаврилов“ (1982 година).

- Превръща ли се Турция в икономическа сила и газов хъб за Европа? Какво пропусна България?

- САЩ навлиза в своята „перестройка“; какви ще бъдат следващите президенти и каква политика да очакваме през следващото десетилетие?

- Задава ли се многополюсен свят и държавите, поели ангажимент към него?

- Китай като световна икономическа и военна суперсила.

Председателят на СТДБ г-н Красимир Преманов бе гост на събитието.

Честито!

Централното ръководство на Съюза на тракийските дружества в България и редакционната колегия на вестник „Тракия“ честити на рождениците на Съюза през месец декември:

- Елена Тотева – Трявна 6 декември 1954 г.
- Димитър Антонов – с. Аврен 8 декември 1950 г.
- Людмила Хаджиева – Пловдив 9 декември 1961 г.
- Димитринка Смолева – София 13 декември 1935 г.
- Стоян Магушев – Сливен 15 декември 1937 г.
- Мария Алексиева – Средец 19 декември 1948 г.
- Величко Пачилов – София 20 декември 1930 г.
- Мария Йорданова – София 21 декември 1941 г.
- Иван Гранитски – София 24 декември 1953 г.
- Стефка Петрова – с. Ахелой 24 декември 1948 г.
- Симеон Василев – София 27 декември 1961 г.

ТРАКИЯ – Орган на Съюза на тракийските дружества в България – София 1000, ул. „Стефан Караджа“ 7-А, тел.: 02/987 48 96 Печат: НЮЗПРИНТ ЕООД

Абонирайте се!

Каталожен номер

759

Издава: Върховният комитет

Редакционна колегия: д-р Ваня ИВАНОВА, чл.-кор. на БАН проф. Васил ПРОДАНОВ, чл. кор. на БАН Иван ГРАНИТСКИ, д-р Динко СТРАНСКИ, Мария БОЖКОВА, Хубен СТЕФАНОВ; Тодор КОРУЕВ
Дизайн: Мария БУДЕВА; e-mail: stdb_sofia@abv.bg, факс: 02/987 57 53

БАНКОВА СМЕТКА
СТДБ (за вестника)

IBAN: BG34STSA93000001682816 BIC: STSABGSF
Банка ДСК ЕАД, клон 1, ул. „Княз Ал. Батенберг“ – София 1000

КОРЕСПОНДЕНТИ: Недка ГОСПОДИНОВА (Перник) – 076/60 13 67; Димитринка СМОЛЕВА (София) – 02/412 12 36, 0886 746 044; Златка Янева (Сливен) – 0897601560; Анета Георгиева (Хасково) – 0894 044 420; Веска Ламбова (Шумен) – 0877 71 85 03; Мария ИВАНОВА (Ямбол) – 046/66 35 40

Изпращайте текстове не по-дълги от 4 стандартни машинописни страници (1800 знака). Хонорари за публикуването им не се дават.

СПОМЕНИТЕ НА МЕРСИЯ МАКДЕРМОТ ЗА ЖИВОТА И У НАС – ЗА ПРЪВ ПЪТ НА БЪЛГАРСКИ ЕЗИК

Премиерата на „Имало едно време в България“ се състоя на 31 октомври в зала „Вяра“ на Столичната община

ВЕЛИАНА ХРИСТОВА ЗА ПОГЛЕД. ИНФО

Излезе от печат една необикновена книга на издателство „Синева“ – спомените за България на английска писателка и изследователка Мерсия Макдермот, която е емблематично име за поколения българи. В продължение на 17 години тя живее и работи в страната ни, а след това посвещава на нея години писателски труд. Няма друг чужденец, който да е направил за България и за нейната национална кауза толкова много. Влюбена в „този изстрадал и велик народ – българите“, Мерсия създава невероятната четирилогия – пантеон на нашите национални герои: биографиите на Васил Левски, Яне Сандански, Гоце Делчев и Димитър Благоев. Както казва самата тя, и четирите биографии са на „видни български революционери, чийто живот е подчинен на принципа, обобщен от Яне Сандански: „Да живееш, значи да се бориш. Робът за свобода, свободният за съвършенство“. Мерсия пише книгите си на английски за своите сънародници и ги издава във Великобритания, за да ги запознае с историята, бита и духовността на българите. След това част от тях са преведени и издадени у нас. За съжаление, все още не познаваме в превод книгите ѝ за бита и духовността на българина, за богомилите, за историята на България (XIV–XIX в.). В последните години Мерсия Макдермот работи активно с издателството „Синева, което предложи на читателите биографиите на Димитър Благоев, Яне Сандански и Гоце Делчев. Новата мемоарна книга на Мерсия – „Имало едно време в България“, се появява на български за пръв път, преводът е на Лиляна Ванова.

Мерсия Макдермот е родена на 7 април 1927 г. в Плимут в семейството на военен хирург и учителка. Завършва руска филология в Оксфордския университет. Идва за пръв път в България през 1948 г. като участник в студентска бригадирска бригада от Оксфорд на строежа на яз. „Георги Димитров“ (сега „Копринка“) и това предопределя живота ѝ за години напред. Преминава курс по български език в Лондонския университет и през учебната 1963–1964 г. преподава в Английската гимназия у нас, а от 1973 до 1989 година тя живее за постоянно и твори в България. Преподава в столичната Английска гимназия до 1979 година, когато защитава дисертация в Института по история при БАН. Самата тя споделя: „Преди много години в Лондон имах възможност да защита дисертация за докторска степен, но отказах, защото от темата, която ми бе предложена, там се интересуват съвсем тесен кръг специалисти. Аз исках да проследявам моя народ върху българската история. Затова реших, че няма смисъл да си губя времето с подобна работа, и се заех с книга за българската история. Сега именно в страната на Паисий Хилендарски имам възможност да защита дисертация, написана според моите разбирания“.

След това (до 1989 г.) Макдермот води курс по „Национално-освободителното движение в Македония“ в Историческия факултет на Софийския университет. Изследва българската история и архивните документи, обикаля цялата страна, посещава почти всички места, свързани с проучванията ѝ – така, както едва ли го е правил някой от собствениците ни историци. В свое писмо, пратено специално, за да бъде публикува-

но във в. „Дума“ през 2017 г., тя написа: „В България доколкото ми беше възможно, аз посещавах местата, свързани с живота на моите герои... Яне е роден и убит в Пирин планина, но на места немного достъпни. Все пак със съдействието на различни хора успях да отида до много села. И за мое голямо удоволствие видях един орел, който се виеше във въздуха над гроба на Яне Сандански. Народните песни не лъжат!“

Книгите на Макдермот са написани със скрупулозността на изследовател, въздигащ фактите в култ. В същото време повествованието не е в сух академичен стил, а привличат читателя с темпераментността

на разказа, с много неизвестни дори за българите подробности от личния, обществен и политическия живот на героите си, с препратки от отминали събития към парещи въпроси на нашето съвремие, чийто отговори и днес поразяват страсти. Когато през 2018 г. ѝ бе присъдена и обявена по време на събора на Бузлуджа наградата на БСП за научни и политически разработки „Димитър Благоев“, тя във видеозапис се обърна към участниците:

„Драги другарки и другари,

Искам от все сърце да ви благодаря за тази висока награда, за тази голяма, съвсем неочаквана чест. Точно по това време преди 70 години бях в България за пръв път като член на британската младежка бригада „Майор Франк Томпсън“. Ние участвахме в строителството на големия язовир близо до с. Копринка. За мен върховният момент на онова първо пребиваване в България беше нашата среща с Георги Димитров в двореца „Евксиноград“. С него прекарахме цели два часа и на прощаване ние му дадохме обещание, че няма да забравим България. Моите книги представляват изпълнение на онова обещание, дадено на Георги Димитров лично преди толкова много години.

Тогава дойдох в България да участвам в строежа на социализма. Биографията на Димитър Благоев написах първо за английските социалисти, те да го вземат като пример, да се учат от него. И днес, ако с тази книга аз мога да допринеса нещичко за делото на

Дядо Благоев в България, аз ще бъда безкрайно щастлива. Още веднъж ви благодаря.

Да живее социализмът!“

Дълги години Макдермот е председател на Англо-българското дружество със седалище в Лондон. Тя е чуждестранен член на БАН и доктор хонорис кауза на Софийския университет „Св. Кл. Охридски“. Почетен гражданин на Карлово и Благоевград, носител на български високи държавни отличия – Орден на розата, орден „Кирил и Методий“, орден „Мадарски конник“. За 24 май 2017 г. Министерството на културата на България я удостои с най-високото си отличие, което ѝ бе връчено в Лондон – „Златен век“ с

разказва сърцераздирателната история на измислена, но типична долина, наречена Елинденя, където цели общности са били разпокъсани, тъй като някои избират да се подчинят и да сменят религията си, докато други отказват твърдо.

„Време разделно“ е произведение с голяма сила и красота, макар и на места почти непоносимо трагично, и със сигурност си заслужава да бъде прочетено от всеки, който търси начин да вникне в духовната история и специалния характер на Родопския регион. Всички места, описани в романа, от укрепеното имение на турския управник до трите езера, всяко като излязло от приказен свят и всяко напълно различно от другите, те се основават на действителни места в околностите на Смолян и Антон Дончев реши, че ако мога сама с очите си да видя оригиналите, това безспорно ще ми помогне да редактирам превода. Така при първото ми посещение в Родопите бях отведена сякаш направо в тайното сърце на тази много различна част от България...“

Мерсия в последните години не пътува извън Англия, но в телефонните разговори, които съм имала с нея, винаги съм се изненаждала от чистия български език, който тя говори и досега. Не мога до пропусна и още един наистина подвиг на г-жа Макдермот: на 3 март 2009 година, в деня на Освобождението ни, тя произнася в Европейския парламент в Страсбург слово „Левски и днешният свят“. Ето няколко цитата от това слово:

„През 1948 година дойдох за пръв път в България като студентка. Помагахме на строежа на язовир „Копринка“ край Казанлък. Дотогава нищо, съвсем нищо не знаех за българската история. Бяхме само чули за зверствата след Априлското въстание, но разбира се нищо не знаехме за средновековната култура на България, за революционното движение, дори не ми беше ясно, къде точно беше България, когато тръгнах от Англия като бригадирка с група от други английски студенти. Понеже следвах руска филология, знаех поне за Инсаров от романа на Тургенев „В навечерието“. Знаех, че има български патриоти, чисти хора, които се борят за свободата. Обаче името на Левски, на Раковски, на Ботев още ми бяха непознати. Знаех малко за Берлинския договор, защото учехме за него в училище. Искам да се извиня пред вас за това, което Англия е направила на България. Може би затова като разбрах, че вашата страна има героична история, когато разбрах, че България е красива страна, поисках да науча повече за България. Обаче не можах да намеря книги в Англия в обикновените библиотеки.

По-късно разбрах, че имало книги, в големите библиотеки на Британския музей. Разбрах, че има книги, написани от Братя Бъкстон например, но не можах да намеря книги, разбираеми за обикновения читател. И тогава реших като Паисий Хилендарски, че аз самата следва да създам такива книги. Затова започнах да пиша за българската история. А когато разбрах какво Англия и другите велики сили са сторили на един достоен и беззащитен народ, аз поисках да разкажа пред света какви страдания сме ви причинили. И видях, че въпреки всичко това българите уважават другите народи, не са изпълнени с омраза към тях...“ Разбрах, че българите ценят хубавото у другите народи. Най-напред аз написах една история за българите и България по време на турското робство. Когато правех изследвания за тази книга, открих Васил Левски.

огърлие и грамота.

Само преди дни се простихме с големия наш писател акад. Антон Дончев. Затова искам да цитирам думите на Мерсия за него, които се съдържат в новата книга със спомените ѝ, поместени след красиво и емоционално описание на Родопите:

„Когато за първи път посетих Родопите, малко чужденци бяха стигали по-далече от Бачковския манастир, втори след Рилския по красота и значение, и разположен навътре в зеления лабиринт, недалече от Пловдив. Земята отвъд е най-бедната и най-изостаналата част от България, с висок процент на неграмотност преди Втората световна война и значително мюсюлманско население. Никой не мислеше, че там има нещо интересно за гледане и всички ме убеждаваха да не отивам. Чак през 1965 г. срецнах един човек, който не само искаше, но и положително беше нетърпелив да ме заведе там. Това беше Антон Дончев, автор на забележителен исторически роман, чийто английски превод аз се съгласих да редактирам. В крайна сметка, романът беше публикуван в Лондон от Петер Оуен през 1967 година под заглавие „Време за раздяла“, действието му се развива през 17 век когато Отоманската империя е във война със западните католически сили, включително Венеция и се опитва да укрепим южната си част, като принуди българското население на Родопите да приеме исляма, в противен случай го очаква смърт. Романът